

Nr 5

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om tillstånd för Inomeuropeisk Mission att tullfritt införa vissa flyktingarbeten.

(1 avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 256 av herrar *Möller* och *Nestrup* samt II: 216 av herr *Regnéll m. fl.*, har hemställts »att riksdagen måtte meddela organisationen Inomeuropeisk Mission tillstånd att tills vidare till riket tullfritt införa sådana flyktingarbeten, som tillverkats vid I. M:s i utlandet belägna hjälpstationer».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna framförda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 216.

Vid 1958 års riksdag framställdes i motionen II: 327 yrkande av samma innebörd som i de nu förevarande motionerna. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 11 anförde bevillningsutskottet bl. a. följande.

Den hjälpverksamhet, som Inomeuropeisk Mission bedriver i syfte att ge flyktingarna i Mellaneuropa möjligheter till en förbättrad framtid, finner utskottet i likhet med motionärerna värd allt stöd. Enighet torde också råda om att Sverige i största möjliga utsträckning bör söka bidra till att lindra nöden bland flyktingarna i Europa och annorstädes. Det är därför i och för sig angeläget att onödiga hinder inte upprätthålls för den försäljning, som här sker i mindre omfattning av flyktinghandarbeten. Utskottet finner emellertid tveksamt om ett eventuellt stöd åt verksamheten i fråga lämpligen bör ges i form av tullåttnader. En dylik åtgärd skulle lätt få prejudicerande verkan. Med all sannolikhet skulle även andra organisationer och samman slutningar med lika behjärtansvärda ändamål kunna göra berättigade anspråk på att komma i åtnjutande av liknande förmåner. Av anförda skäl finner sig utskottet inte kunna tillstyrka bifall till motionen II: 327.

Av innehållet i *de föreliggande motionerna* må här återges följande.

I. M. (Inomeuropeisk Mission) strävar efter att få människan att återvinna tron på sitt värde genom att skapa förutsättningar för henne att verksamt bidra till sin egen och sina medmänniskors förbättrade framtid. Organisationen har sålunda möjliggjort för många flyktingfamiljer att med egna

arbetsinsatser bygga egna hem, dit de kunnat flytta ur baracklivets nerbrytande miljöer. I sy- och vävstugor, upprättade av I. M., har flyktingmödrar fått tillfälle till nyttig verksamhet och därmed till nytt livsmod. I skomakerier, möbelsnickerier och hushållsskolor har flyktingungdom givits yrkesutbildning och därigenom en chans att bryta sig väg ur flyktinglägren till en normal tillvaro. En kategori, som har det särskilt svårt, är de åldriga kvinnliga flyktingarna. För dem har I. M. organiserat en verksamhet, som går ut på att material, inköpt i Sverige, ställs till förfogande för flyktingarna, som efter instruktion av en kringresande handarbetslärarinna utför olika slag av handarbeten. De färdiga arbetena betalas kontant av I. M:s medarbetare. För I. M. uppstår problemet att finna avsättning för flyktingarnas handarbeten. En del försäljes i Österrike och en del i Tyskland. För huvuddelen måste man dock kunna lita till medverkan i försäljningen från de många svenska intressenternas sida. Handarbetena måste alltså sändas till Sverige. Vid försäljningen har I. M. sökt hålla ungefär de priser, som hemslöjdsföreningar i Sverige tillämpar för motsvarande alster. För I. M., som kostnadsfritt tillhandahållit material och instruktör, går denna verksamhet givetvis »med förlust». Någon kommersiell verksamhet är det alltså inte fråga om.

Sedan år 1958 har frågans betydelse vuxit för I. M. genom att verksamheten intensifierats. För 1960 redovisas en försäljning av drygt 80 000 kronor. I tull har erlagts 5 391 kronor. Därutöver har i omsättningskatt erlagts ungefär 3 300 kronor. Den samlade fiskala belastningen på verksamheten har alltså under året uppgått till ca 8 700 kronor.

Vidare kan konstateras, att det under senare år kommit att framstå som en alltmera självklar sak, att även skattemedel bör kunna disponeras för internationell humanitär verksamhet. Redan vid tidpunkten för 1958 års motion hade, som i kammardebatten påpekades, principen godtagits genom den tullfrihet för vissa importvaror, som Rädde barnen beviljats. Den tjänstebrevsrätt, som lämnats vissa humanitära organisationer, kan också i sammanhanget nämnas. Prejudikat finns alltså strängt taget redan. Å andra sidan är det tydligt, att det är ett mycket litet fåtal organisationer som skulle kunna komma i fråga för särbestämmelser, motiverade av arten av deras humanitära verksamhet.

I det fall, som här ånyo aktualiseras, rör det sig om en organisation, som genom intressenternas offervilja, i arbetsinsats och i pengar, utan några som helst kostnader för det allmänna presterat en storartad hjälpverksamhet. För samhället synes det vara angeläget att undanröja sådana hinder för organisationens verksamhet, som dels kan framstå som utslag av bristande förståelse för arbetets betydelse, dels innebär en minskning av resurser, vilka annars kunnat utnyttjas för trängande angelägna ändamål.

Över motionerna har yttrande inhämtats från *generallullstyrelsen*, som bl. a. anfört följande.

Enligt vad som inhämtats från Inomeuropeisk Missions sekretariat i Lund utgöras ifrågavarande flyktingarbeten av textilvaror, såsom broderade dukar samt vävda och stickade halsdukar och sjalar. Dylika varor beläggas med tull av 12—20 % av värdet, beroende bl. a. på materialets beskaffenhet. Enär varorna tillverkas av i Sverige inköpt material, kan på vissa villkor tullnedsättning enligt 6 § 4 mom. tulltaxeförordningen medgivas med belopp, som motsvarar tull å sagda material. Dylik tullnedsättning torde emellertid vara av mindre betydelse med hänsyn till dels att tullsatsen för materialet i allmänhet är lägre än tullsatsen för den färdiga varan, dels att värdet av materialet torde vara jämförelsevis ringa i förhållande till värdet av den färdiga varan.

Motionärerna hänvisa i sin sakframställning till motion II: 327 år 1958 med enahanda syfte som de nu framlagda motionerna. Bevillningsutskottet anförde i sitt betänkande över 1958 års motion bl. a. att den hjälpverksamhet, som Inomeuropeisk Mission bedriver i syfte att ge flyktingarna en förbättrad framtid, vore värd allt stöd men fann det tveksamt om ett eventuell stöd åt verksamheten i fråga lämpligen borde ges i form av tullåtnader. Utskottet framhöll att en dylik åtgärd lätt skulle få prejudicerande verkan och att med all sannolikhet även andra organisationer och sammanslutningar med lika behjärtansvärda ändamål skulle kunna göra berättigade anspråk på att komma i åtnjutande av liknande förmåner. Utskottet fann sig därför icke kunna tillstyrka bifall till motionen, och denna föranledde icke heller någon riksdagens åtgärd.

Utöver vad som anförts i den tidigare motionen framhålles i de nu aktuella motionerna bl. a. att berörda verksamhet intensifierats. Vidare hänvisas till den tullfrihet för vissa importvaror, som beviljats Rädde barnens riksförbund.

Ifrågavarande flyktingarbeten försäljas enligt vad som framgår av motionerna i stigande omfattning på den svenska marknaden, en försäljning som uppenbarligen sker i konkurrens med exempelvis de svenska hemslöjdsförningarnas saluförande av motsvarande alster. Det torde därför icke kunna förnekas att verksamheten är av kommersiell natur. Frågan om tullfrihet är sålunda i detta fall av annan karaktär än när det gäller den tullfrihet, vilken enligt statsmakternas beslut medgivits för kläder, beklädnadsmateriel och livsförnödenheter, som inkomma såsom gåvor till Rädde barnens riksförbund.

Enligt styrelsens uppfattning ha motionärerna icke förebragt någon omständighet av beskaffenhet att böra föranleda ändring av den ståndpunkt riksdagen år 1958 intog i samma fråga.

Utskottet

I de förevarande motionerna har hemställts att riksdagen måtte medge organisationen Inomeuropeisk Mission tillstånd att tills vidare tullfritt få införa sådana flyktingarbeten, som tillverkats vid organisationens i utlandet belägna hjälpstationer. Till stöd för yrkandet anföres i motionerna, att

Inomeuropeisk Mission bedriver ett omfattande hjälparbete bland flyktingarna i Europa. Genom organisationens försorg ges många flyktingar möjlighet att genom handarbete bidra till sin försörjning. Flyktingarbetena, till vilka material inköpts i Sverige, försäljes bland annat här till priser som är jämförbara med dem som hemslöjdsföreningarna betingar sig för motsvarande alster. Vidare framhålles att verksamheten alltmer intensifierats. Försäljningen uppgick år 1960 till omkring 80 000 kr. och i tull erlades ca 5 400 kr. Slutligen åberopar motionärerna att Rädde barnens riksförbund beviljats viss tullfrihet.

Samma yrkande om tullfrihet som i de nu förevarande motionerna framställdes i en motion vid 1958 års riksdag. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 11 uttalade utskottet att den hjälpverksamhet, som Inomeuropeisk Mission bedriver i syfte att ge flyktingarna en förbättrad framtid, vore värd allt stöd, men utskottet fann det tveksamt om ett eventuellt stöd åt verksamheten lämpligen borde ges i form av tullåttnader. Vidare framhölls att en dylik åtgärd lätt skulle få prejudicerande verkan och att med all sannolikhet även andra organisationer och sammanslutningar med lika behjärtansvärda ändamål skulle kunna framställa berättigade anspråk att få komma i åtnjutande av liknande förmåner. Utskottet fann sig därför icke kunna tillstyrka bifall till motionen.

Utskottet kan helt ansluta sig till den ståndpunkt som 1958 års riksdag intagit i frågan. Därutöver vill utskottet framhålla, att de uppgifter, som i motionerna lämnats om försäljningsverksamhetens omfattning, tyder på att verksamheten är av kommersiell natur. Den tullfrihet som medgivits Rädde barnens riksförbund för kläder, beklädnadsmateriel och livsförnödenheter, vilka inkommer såsom gåvor från utlandet, kan därför, såsom generaltullstyrelsen i sitt yttrande över motionerna anfört, inte jämföras med den tullfrihet, som motionärerna yrkar för Inomeuropeisk Missions införsel av flyktingarbeten.

Av vad ovan anförts framgår att utskottet inte anser sig kunna tillstyrka bifall till motionerna I: 256 och II: 216.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att de likalydande motionerna I: 256 av herrar Möller och Nestrup samt II: 216 av herr Regnéll m. fl. om tillstånd för Inomeuropeisk Mission att tullfritt införa vissa flyktingarbeten icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 7 mars 1961

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Jansson, Spetz, Gustaf Elofsson, Söderquist, Oscar Carlsson, Yngve Nilsson, Wärnberg och Hellebladh; samt

från andra kammaren: herrar Brandt i Aspabruk, Allard, Vigelsbo, Wiklund i Öjebyn, Engkvist, Gustafson i Göteborg, Magnusson i Borås, Darlin, Andersson i Essvik och Rydén.

Reservation

av herr *Gustafson* i Göteborg, vilken under åberopande av innehållet i de likalydande motionerna I: 256 och II: 216 ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen, med bifall till nämnda motioner, måtte medgiva organisationen Inomeuropeisk Mission tillstånd att tills vidare till riket tullfritt införa sådana flyktingarbeten, som tillverkats vid organisationens i utlandet belägna hjälpsstationer.